

EFSA NELERLE
TÜRK DÜNYASI

BİZ BİRLİKTE EFSANEYİZ

OCAK 2021 1.SAYI

İÇİNDEKİLER

HAKKARİ EFSANELERİ

BALKAYALAR EFSANESİ	3
CİLO DAĞI EFSANESİ	9

TRAKYA EFSANELERİ

SARIKIZ EFSANESİ	10
ANA OĞUL EFSANESİ	11
KRAL YOLU EFSANESİ	12

GAZİANTEP EFSANELERİ

EZO GELİN EFSANESİ	13
YEDİYAMAN EFSANESİ	14

AZERBAJCAN EFSANELERİ

QIZ QALASI EFSANƏSİ	15
GƏLİN QAYASI	16

OCAK 2021

İÇİNDEKİLER

HATAY EFSANELERİ

ASİ NEHRİ EFSANESİ 17

YENİŞEHİR GÖLÜ EFSANESİ 18

BURSA EFSANELERİ

CENNET BURSA EFSANESİ 19

ŞEYH KÜŞTERİ EFSANESİ 20

KARAGÖZ VE HACIVAT EFSANESİ 21

ORDU EFSANELERİ

SÜLÜKLÜ EFSANESİ 22

KIRKKIZLAR EFSANESİ 23

SARMAŞIK EFSANESİ 24

OCAK 2021

HAZIRLAYANLAR

Güler Kır
Birnaz Ç.
Helem G.

Hakkari efsaneleri

Hasan Sağlam
Betül T.
İrem C.
Melekk K.
Nazar E

Trakya efsaneleri

Gülberk Arık
Dilan Dicle GülberkA
Fadime GülberkA.
Günnur GülberkA
Osman GülberkA
Yelda GülberkA, Zehra
Yağmur GülberkA

Gaziantep efsaneleri

Gamar Babayeva
Nermin 47
Rəşidə 47
Zehraxanim 47

Azerbaycan efsaneleri

Kübra Çelik Coşkun
Taha mft
Emre mft

Hatay efsaneleri

Aynur Tataroğlu
Armağan HTML,
Damla HTML
Elanur HTML
Elifnur HTML
Fatma HTML
Melike HTML

Bursa efsaneleri

Lale Erdoğan
Ahmetcan İbni Sina MTAL,
Engin İbni Sina MTA
Esra İbni Sina MTAL
Firdevs İbni Sina MTAL
Umut İbni Sina MTAL,
Yaren İbni Sina MTAL

Ordu efsaneleri

---

*Emeği geçen herkese teşekkür ederiz.

BALKAYALAR EFSANESİ

Çiyayê Govendê, Balkayalar ya da gerçek adıyla Jüliya Dağı'nın Efsanesi; Bulutların ve sisin dostu, gökyüzünün komşusu. Bahar hep vakitsiz gelir. Erken ağarır dorukları, ve toprak güneşe hep geç kavuşur. Yüreklerin umudu, Umudun açısı, kıvılcımı gözlerin, gülümsemesi dudakların dün, bugün ve yarın. Sessiz ve güzel, süslü rengarenk. Ulaşılmaz, ama çok tanıdık. Namları yürümüş de yürümüş dağlarımız... ve her birinin onlarca masalı, söylencesi, efsanesi vardır. Savaş, kahramanlık ve yaşam üstüne. Ne tarih doğrular ne de akıp giden zaman unturur onları. Bazen isanlaşır Cudi, Nuh olur, bazen Xecê û Siyamend Sipanlaşır. Biz duymamış ya da öğrenmemiş olsak da her dağın kendi bağrında dönüp duran bu masal ve efsanelerinden biri de benim anlatacağım Juliya Dağı'nın Efsanesidir. Juliya Dağı Şemdinlinin Derecik beldesinde Baklayalar ya da Çiyayê Govendê adıyla tanınır. Dağın tepesi bir kral tacı gibi kayalarla çevrilidir. Uzaktan bakıldığında kol kol girmiş insanların oluşturduğu yuvarlak bir halayı andıran bu kayalardan dolayı Çiyayê Govendê (Halay dağı) adıyla anılır. Yine, bal Peteğini çağrıştıran bir başka görüntüsünden dolayı Bal kayalar ismi de yakıştırılır. Fakat, dağın bölge halkı arasında hâlâ kullanılan gerçek ismi Juliya'dır.

Niçin Juliya ?

Juliya nedir ya da kimdir? Bu soruların cevaplarını içinde taşıyan efsane ilden dile, kulaktan kulağa günümüze kadar gelmiştir.

Dağın tepesi bir kral tacı gibi kayalarla çevrilidir. Uzaktan bakıldığında kol oluşturduğu yuvarlak bir halayı andıran bu kayalardan dolayı kol girmiş insanların Çiyayê Govendê anılır. (Halay dağı) adıyla Yine bal Peteğini çağrıştıran bir başka görüntüsünden dolayı Bal kayalar ismi de yakıştırılır. Fakat, dağın bölge halkı arasında hala kullanılan gerçek ismi Juliya'dır. Niçin Juliya ? Juliya nedir ya da kimdir? Bu soruların cevaplarını içinde taşıyan efsane ilden dile, kulaktan kulağa günümüze kadar gelmiştir. Eski tarihlerde Govend Dağı'nın gölgesinde, görkemli bir saray yükseliyordu. Sarayın sahibi mirin tüm işleri yolunda gidiyor, mir halkıyla beraber gamsız, sorunsuz bir hayat sürdürüyordu. Mir, yılların yorgunluğuyla takatsiz kalmış, yüzünde bu yorgunluğun izlerini taşıyordu. Fakat o mağrur ve muzafferdi, gerçekleşmesini is tediği son bir arzusu kalmıştı, Oğlunun mürüvveti..!

Mir'in tek oğlunun adı Mirg idi. Onun için oğlu bir yana dünya bir yanaydı. Bir gün oğlunu yanına çağırtdı ve ona: "Sevgili oğlum, biliyorsun sen benim canım ciğerimsin"dedi, durakladı, yanağını hafifçe okşadı, bir süre çevresini düşünceli gözlerle süzdü. Konuşmasına devam etti:" Görüyorsun, artık yaşlandım. Unumu eledim kepeğimi döktüm, bu dünyadaki misafirliğim bir iki yıl daha ya sürer ya sürmez. Allah biliyor ebedi yolculuğa çıkmadan gerçekleşmesini istediğim tek bir arzum var."der. Bu konuşmalar karşısında Mirg şaşırtdı, aceleci bir konuşmayla:"Allah uzun ömür versin baba. Canım ve ruhum senin yolunda feda olsun emrindeyim, her ne isteğin varsa eksiksiz yerine getiririm. "dedi. Hafif bir gülümseme Mir'in yüzünü aydınlattı, sevincini gizlemek istese de gözlerindeki pırıltı kaybolmadı. Tok ve yumuşak bir sesle:"Yaşın 20'ye yaklaştı. Sen artık yetişkin bir adamsın ve benim yerime geçmeye hazırsın. Fakat bundan önce senin düğününü yapmak, çocuklarını görmek istiyorum."dedi. Mirg bu konuşmalar karşısında utandı, babasıyla göz göze gelmemek için başını eğdi. Bir süre sonra başını kaldırdığında babasının gözlerindeki ışıltıya takıldı gözleri."Sen herkesten daha iyi bilir, daha iyi görürsün, söylediklerini yerine getirmek için kayıtsız ve şartsız. " Mir tahtından inip Mirg'i kucakladı. Göz pınarlarından akan iki damla yaş yüzünde dağılıp kuruyuncaya kadar onu bıraktı. Mirg'i kollarından tutup konuşmaya başladı:"İhtiyar babanı, onurlandırdın, mutlu ettin, yüreğim, kafesine sığmıyor artık. Çok sabırsızım. Durma Mir, ne kadar bey varsa hepsine git, gelinim olacak kız bul. Haydı git, durma." Mirg, babasının odası ondan karışık duygularla dışarı çıktı. İnce sarı bıyıklarını sıvazladı, bir anda büyüdüğünü. yüreğinin gümbürdediğini hissetti "Ben erkeğim, delikanlıyım, damat olacağım." geçirdi içinden. diye

Öte yandan babasının ihtiyarlamış olması onu üzüyor, sevincine başlarken bir yandan da hala bunları düşünüyordu. Birkaç gün sonra Mir'in oğlu koynunda Mir'in fermanı, yanında birkaç süvariyle, babasının arzusunu yerine getirmek için yola koyuldu. Dört nala sürdü atını. Mirg yüksek dağları, derin vadileri, geniş ovaları aştı; tehlikeli uçurumlardan, coşkun nehirlerinden geçti. Uzak yakın tüm ülkelere misafir oldu, her ulaştığı yerde iyi karşılandı. Babasının dostları onun arzusunu yerine getirmek için her türlü yardımda bulundular. Fakat ne yazık ki, Mir'in oğlu gönlünün aradığını bulamadı. Mirg üzgün, kırgın aylar ve yıllar boyu gezip durdu Köy, kasaba, zoma ne kadar yer arsa altını üstüne getirdi, yine de şans yüzüne bir türlü gülmedi. Yüreği hiç bir kapıda konaklamadı. Böylelikle iki yıl iki ay geçti, Mir'in oğlu çaresiz atını baba ocağına doğru sürdü. Mir'in oğlu vatanına yaklaştıkça yüreğindeki boşluk büyüyor, düşünceleri beynini kemiriyordu. Mir'in tek oğluydu, bolluk ve hoşluk içinde büyümüş, her isteği elinin altına gel boyluydu. Oysa şimdi serin bir rüzgar bile yüzüne esmiyordu Babasının "Yalnız ölüm dermansızdır. " demişti. Yakışıklı, fidan sözü aklına geliyordu; eskiden inandığı bu sözün şimdi yalan olduğunu düşünüyordu. Yüreğindeki mutsuzluk dermansız bir yaraya dönüşüyor bu kadar da garipti. ordu, her şey ne bu düşüncelerle vatanına doğru bir sıra dağı daha aştı, üç dört saatlik ya da fazlasıyla yarım günlük bir yolu kalmışken uzakta bir köy gördü, şaşırtdı. Bu tanıdık yer aklını başına getirdi, çevresine bakınca, fukaralık içinde birkaç ev gördü, bu köyden defalarca ama hep dört nala geçtiğinden ne şirinliğini ne fukaralığını fark edememişti.

Evlerden birine yaklaştı, ömründe ilk defa bu kadar fakir bir ev görüyordu. Yırtık elbiseli çocuklar bağırıp çağırıp renklere bezediği çayırdaki koşuşturuyorlardı. Kamburu çıkmış bir ihtiyar, bastonuna dayanarak Mirg'e doğru yürüyüp eliyle selam verdi: "Hoş geldin Mir'in oğlu, iki gözüm üstüne buyur otur, bir ayran iç susuzluğun geçsin." Mirg atının yularını kendine doğru çekip durdurdu, ihtiyarın yanında atından indi, tokalaştılar. Evin önündeki dut ağacının altına oturdular. İhtiyarın komşuları da birer birer selam verip yanlarına oturdular. Kimse konuşmuyordu. Mirg köylülere durumlarını geçimlerini sordu; iki yıldır gör babasından bir şeyler öğrenmeye çalıştı. Düşünceliydi, gözleri uzaklarda bir şeyler arıyordu. Bir sesle irkildi, "Buyur ayranını iç" Mirg emediği başını bu tatlı yumuşak, titrek sesin sahibine doğru çevirdi. Elinde ayran tepsisini tutan genç kızı görünce irkildi, yüreği titredi. Yorgunluktan ışığı sönmüş, gözleri ışıldadı. Karşısında emsalsiz bir güzellik duruyordu. Pürüzsüz ay parlaklığında bir yüzün ortasında hafif üzün ortasında elması gözler, insanın yüreğine oturan bakışlar, aralık dudakların arasında parlayan mercani dişler, zülüfler, omuzların üzerinden göğüslerine inen örükler... "Buyurun." Bu utangaç ses Mirg'in tüm bedenini titretti. Kız ayran tepsi nergis kokusu hissetti, sini biraz daha yaklaştırdığında, Mirg

Kimsin sen, adın nedir?" Mirg'e bakmadan alçak bir sesle karşılık verdi kız: "Ben Juliya'yım." Hızlı adımlarla uzaklaştı. Mirg kırmızı, eski bir fistan giymiş, ince belli Juliya'yı gözde kadar inanılmaz gözelerle izledi. Eğer bu bir rüya ise uyanmamalıydı. Bir süre sessiz oturdu. Ayranını içtikten sonra, köylülerden hatırlayıp, atına bindi. Juliya'yı arayan gözleri evin kapısında çakılı kaldı, atı yürüdü... İki yılı aşkındır kayboluncaya kadar gülmeyi unutan Mir'in oğlu, şimdi kanatlanmış bulutlar üzerinde uçuyordu, keyiften dudakları birbirine değmiyor sürekli gülüyordu. Kendi kendine "Bu ne iştir tüm dünyada arayıp bulamadığım gönülümün sultanı gözlerinin önündeymiş. Ah Juliya ah! keşke seni daha erken tanısaydım." Kuşkusuz Mir'in oğlu ilk görüşte Juliya'ya kızı Mir'lerin dengi olamazdı. Ya aşk sınır tanı mıydı? Aşık olmuştu. Fakat iyi bildiği bir şey daha da vardı; Fakirlerin Hayır, Mir kendinden emindi, babasını da tanıyordu. Onu ikna edeceğinden emindi, atını kamçılıdı. Juliya ile Mirg'in yavaş yavaş örülüyordu. Mir oğlunun dönüşünden çok mutlu olmuştu. Mirg ona Juliya'dan bahsedince biraz kırılmış; ama oğlunun arzusunun karşısında durmanın faydasız olduğunu çabuk anlamıştı. Bir kaç gün sonra Juliya'yı istemek için yolları düşünecekti. Juliya'nın Mir'in gelini olacağı kısa zamanda her tarafa yayıldı. Bir çok kişi bunun gerçekleşeceğine inanmıyordu; şaşırıncaya kadar, sevinenler Juliya'yı kıskananlar da vardı. Mir kendi için bir eş ya da oğlu için bir gelin istediğinde kendi kendine işleyen, sıradanlaşan gelenekler vardı; Ne kızın ailesi ihtiraz edebilir ne de kızın arzusu sorulurdu.

Mir güçlüydü ve onun karşısında duracak kimse de yoktu. Mir'in sarayında sevinç eğlenceye dönüşmüş, İhtiyarın evi sessizliğe bürünmüştü. Olup bitenler Juliya'yı derin bir kaderin sonsuz kollarına itmiş, gözlerindeki yaşam sevincine kara bir gölge düşmüştü. Yüreğinin baş köşesine oturan acı onu hissiz biri yapmıştı. Bir tarafta coşku, bir tarafta çaresizlikti. Feleğin çarkı birilerinin arzusunu birilerinin başına bela etmişti. Mir, oğlunun yüreğindeki ferahlık Juliya'nın acı ve elemelerinin üzerinde yeşeriyordu. Güçlülerin zevk ü sefası, göçsüzlerin dert ve kaderiydi... Juliya evlerinin aşağısındaki bir Bittim (Kezkan) ağacının altında tek başına oturmuştu. Beti benzi kurumuş, gözlerinin altı morarmıştı, başına gri bir eşarp sarmış, kıvrıkcık saçları hafif esen rüzgar yüzüne yapışıyordu. Üzerindeki elbise kasvetli bir hava gibi nazik bedenini sarıp sarmalıyordu. özleri uzak ve yüksek dağlara çakılmış, dağın tepesinde ard arda dizili dört kayalığın gitmişti. (Çarçel) sisler arasındaki sülüetine dalıp Bu dört kayalığın üstü her daim karla kaplı ve şu anki gibi sisler içinde olurdu; zaman zaman kısa yağmurlar görülür, kaybolurdu. Juliya kocaman açılmış gözleriyle baktığı bu manzarayı aslında görmüyor, yüreğinde hissediyordu. Tüm çocukluğu buralarda geçmişti. Beş kardeştiler. Dorso ve Çıro erkek kardeşleri; Sıbo ile Şeyda kız kardeşleriydi. O hepsinin büyüğü, güler yüzlü, akıllı ve düşünceliydi. Eli her işe yatkındı; bu yüzden anne ve babasının gözbebeğiydi. Coşkun ve deli Besya Çayı'nın kenarında çeşitli oyunlar oynuyorlardı. Bir gün ela gözlü küçük kardeşi Torso yuvarlanıp deli çayın azgın suları arasında kayboldu. Yüreğinden bir parçayı alıp götüren Besya Çayı'nı bu yüzden hiç sevmezdi. Sularının sesi, makamsız bir türkü gibi kulaklarını tirmalardı.

O acı olaydan sonra diğer kardeşleriyle beraber suları, kendi yüreği gibi saf ve temiz olan Avaşın Çayı'na giderlerdi. Avaşın Çayı ile beraber kardeşi Çıro ile beraber dağın eteklerinde nergis Çarçelan Dağı'nın dört bir yanını dolandır, çiçekleri toplarlardı. Çabuk büyüyordu; en hırçın atlara biniyor, sanki kanat takmış gibi atları adeta uçuyordu. Torso'nun acısını henüz yüreğinden söküp atamamış, ama o acıyla yaşamaya da alışmıştı. Deli çayın homurtusu dışında her şey gönlüne göreydi. Süt kovasını koluna takıyor, Berivanlarla beraber koyunları sağmaya gidiyordu. Berivanlar'ın en hızlısı en güzeliydi. Evde ve ev dışında kimse ondan rahatsız olmazdı; kimse onun ağzından soğuk bir söz işitmemişti. Köydeki en zapt edilmez atlar onun elinde uysal kedilere dönüyor, en saldırgan köpekler onun ayaklarının dibinden ayrılmıyorlardı. Herkesin ondan hoşnut olduğu güzel ve alımlı bir genç kızdı. Alçak gönüllülüğünün yanında, temiz yüreğinde kötülüğün yeri asla yoktu. Köyde iyilik yapmadığı hiçbir ihtiyaç, genç, çocuk yoktu. Bu yüzden onu meleklerle benzetirlerdi. Fakat bu gün kendisini derin ve dar bir kuyunun içinde görüyordu. Korku ve kaygılarla dolu kuyunun içinde görüyordu. Korku ve kaygılarla dolu kuyunun dibinde hissizleşmişti. Çırpınıyor, havar diliyordu. Fakat havarına kimse gelmiyordu. Ot Bağılıyor, yaralı bir kuş gibi urduğu yerden başını yukarı kaldırıp baktığında ağacın dalındaki iipi gördü. Elini İpe uzatıp çekti. Toprağın üstüne düşen ip yüreğini soğuttu, yerinde "Juliya Juliya...!" Annesinin sesiyle irkildi. Boş gözlerle onu yanını varıncaya kadar donup kaldı. İzledi. Kızının durumu annesini halsizleştirmişti. Onun yanına oturdu, ellerini omuzlarına atıp parmaklarını örüklerinde gezdirdi.

Yürekten bir sesle:"Akşam oldu kızım. Hava soğuk, istersen eve gidelim." Juliya annesinin elini tuttu, ovuşturup biraz sıktı. Annesi güçlü bir kadındı. Kızının durumu kimseyi onun kadar incitmemişti. Fakat onun da yüzüne çaresizliğini izleri gelip yerleşmişti. Juliya annesinin elini biraz daha sıkarak:"Anne, derdimin dermanı yok, yok" Annenin yüzü kızardı; kuzusu, ciğeri yüreğinin tatlısı derin acıların girdabında savruluyordu. Allahım!.. yaralı kızından daha çaresiz kim olabilirdi ki? Bunlar ne karanlık günlerdi böyle? Bu ne karmaşaydı. Başlarında dönüp duran bu ne kadersizlikti.? "Sabret güzel kızım, yalnız ölümün çaresi yoktur. Derdi veren Allah, dermanını da verir." Juliya annesinin yaşlı gözlerine baktı, ağlamaklıydı, boğazına düğümlenen hicırıkların titrettiği sesiyle."Yürekteki acı insanı öldürmez ama ölümden beter yapar." Anne kızını kucakladı. Biliyordu ki, kızı yaralıydı ve yarasını da tanıyordu. Konuşmak istedi, söyleyecek kelime bulamadı, yutkundü, gözyaşlarını içine akıttı. Hissiz bir taş olmayı istedi, ama bir annenin yüreği hissiz bir taş olur muydu.? Kızının koluna girdi, evin yoluna doğru yürüdüler. Son gece Juliya tek başınaydı. Yarın düğün alayı gelecek, onu bir atın sırtında mirin konağına doğru götüreceklerdi. Yüreğindeki acıyla sırtını duvara dayamış, oturuyordu. Gece karanlık ve sessizdi, bütün ev halkı uyanık, tarifsiz acılar ve çaresizlik içinde suskundu. Juliya sabaha kadar ağladı, kendi kendine ağıtlar yaktı, söylediği her söz evdekilerin yüreğinde yangınlar yakıyordu. Juliya inliyordu:

Ben Juliya'yım Juliya! Derdim var dermansız, dünya Gözlerim kan çanağı, ışksız... Ben Juliya'yım! Garibanların Juliya'sı... Nasıl olurum!.. Mirler'in rüyası İstemem ben Mir oğlunu ne amansız... Havar!.. Babam, kardeşlerim..." Annesi, kardeşleri, babası derin bir çaresizlik içinde söylenen her sözün kalplerine bir mızrak gibi saplanmasına kayıtsız kalmak zorundaydılar. Juliya devam etti: "Mirg kulak ver sesime! Niçin böyle umursamazsın, yüreğim seninle değil, Karalar çalma kaderime. Tanrım, Tanrım, reva mıdır bu baht bana! Kalbim çürüyor, yana yana Sen bari yüzün dön bana!.. "Juliya karanlık ve uzun gece boyunca devam eden yakarışları sabah ezanına kadar devam etti. Havarları her yeri kaplıyor, ama ses veren olmuyordu. Mir'in konağında coşkulu bir eğlence vardı, uzak yakın tüm akraba ve tanıdıklar toplanmıştı. Binler omuz omuza vermiş, büyük bir halay oluşturmuşlardı. Üç adım ileri, üç adım geri; düz kır, omuz salla. Türküleri yüksek tepelere kadar ulaşıyor, yankılanıyordu. Juliya'yı almaya giden düğün alayındakiler Mir'in konağından yükselen bu türküleri ihtiyarın evine varan kadar duyabildiler.

Juliya babasının elini öptü, annesini, kardeşlerini kucakladı, sarıldılar, kimse kimsenin gözlerine bakmadı, tek kelime konuşmadılar, yüzü örtülünce Juliya'nın, sessiz gözyaşları bir pınar gibi akmaya başladı. Onu bir ata bindirdiler, iki yanında iki kadın yürüdü. Gözleri son kez havar dilemek için dönüp baba evine bakmadı. Özenle hazırlanmış yumuşak eyerin üzerinde oturan ruhsuz bedeniydi, yaşadıklarının ağırlığı omuzlarına çökmüş, mahzun ve melüdü; perişan yalnız ve kimsesizdi. Üç gün üç gece aç ve susuz sürekli ağlamaktan gözyaşları kurumuş, kan ağılıyordu. Bu dünyada sırtını dayayacağı kimsesi kalmamıştı, bir dostu bir ah çektii. Bir anda annesinin sırdaşı yoktu. Ellerini kenetledi, derinden kendisin teselli eden sesi kulağında Çınladı: "Allah her derdin bir dermanını da verir." boğulmuş, yüreğinde bir kıvılcım gibi annesinin kendisine söylediği bu sözler karanlıklara birden çaktı, bir tas soğuk su içmiş gibi ferahladı. Atının yularını bıraktı; ellerini yukarı kaldırıp Havarını bir kez daha Allah'a ulaştırmak istedi: "Allah'ım, artık sığınağım ve korunağım kalmadı, gücüm tükendi. Allah'ım, kurbanın olayım, ben gariban Juli ya bu kadar acı ve kederin altından tek başıma nasıl kalkarım. Artık yeter!" Juliya'nın havarı o kadar yürekten ve samimiydi ki, en katı yürekler bile etkilenirdi. Gözlerini kapadı, yakarışını bir kez ağıt olarak devam etti: "Büyük Allah'ım, sendedir iyilik ve çare Yollarım kapandı, kaldım biçare Son ümidim sende, Herkesi taş yap, yekpare." Juliya, atının sırtında bu dileğini bitirdiği anda tüm yaşayanlar cansız taşlara dönüştüler. Mir'in konağında omuz omuza vermiş binlerce insan gelin alayında birden taş kesilmiş. Böylelikle efsane de bitmiş oldu.

Juliya Dağı, Çiyayê govendê, Mîrg ve Juliya'nın hikayesi, ard arda dizili düğün halayı, ard arda dizili bu taşlar... Efsane ya da masal; doğrudur, değildir, bilmiyoruz tabii ki; ama durup düşündüğümüzde günümüze kadar dilden dile, kulaktan kulağa söylenerek gelen bu söylence dağa bir ayrıcalık bir kutsallık vermiştir.

CİLO DAĞI EFSANESİ

"Momın göçer bir ailenin genç kızıdır. Her yıl olduğu gibi, yayla zamanında yine ailesi ile Terazin Yaylası'na gelir. 3 Ağabeyi, yengesi ve annesi ile yaşayan Momın'ın çalışkanlığını ve ağabeyleri tarafından el üstünde tutulmasını yengesi çok kıskanır. Yaylada çadırlarını açan göçer berivanlarla her gün koyun sağmaya giden Momın, yeni doğmuş ve doğumda annesi ölmüş bir kuzuyu sahiplenir. Kuzunun annesiz kalmasından çok etkilenen Momın kuzuyu bir an olsun yanından ayırmaz. Hikayeye göre Momın'ın göğsüne ilahi bir şekilde süt gelir ve Momın annesiz kuzuyu emzirmeye başlar. Bir gün yengesi Momın'ın elbisesinde süt izleri görür. Yengesi elbiseyi uygun bir zamanda Momın'a karşı kullanmak için saklar. Momın'ın kuzusunu kucaklayıp Berivanlar'la koyun sağmaya gittiği bir günde, ağabeyleri ve annesi hayranlıkla Momın'ı izler ve çalışkanlığını methederler.

Yine kıskançlık krizlerine giren yengesi durumu fırsat bilip sakladığı elbiseyi çıkarır ve Momın'ın ailesine göstererek, Momın'ın çobanın sevgilisi olduğunu ve onunla ilişkiye girdiğini söyler. Kanıt olarak da elbisedeki süt izlerini gösterir. Bu durumu Momın'ın çobanla ilişkiye girip hamile kaldığına ve düşük yaptığına yoran aile fertleri ve göçer büyükleri toplanır. Momın'ın 3 ağabeyinden biri onu çobanla evlendirmek isterken diğer 2 ağabeyi ise Momın'ı öldürmeye karar verir ve Momın ertesi gün büyük ağabeyi tarafından öldürülür. Momın'ın cansız bedeni yerdeyken, koyun sürüsü yaylaya gelir. Momın'ın kuzusu onu aramaya başlar. Yerde yatan cansız bedenin bulan kuzu, Momın'ın göğsünden süt emmeye çalışır. İlk defa böyle bir şeyle karşılaşan ağabeyleri ve göçerlerin büyükleri hayretler içinde kalır. Momın'ı öldüren ağabeyi pişman olur ve herkes Momın'ın kuzuyu emzirdiğini ve Momın'ın göğsüne sütün ilahi bir güç

tarafından verildiğine inanır. Bu nedenle de Momın öldürüldüğü yerde gömülür. Bir rivayete göre de daha sonra ölen kuzu da Momın'ın yanına gömülür. ' Hikaye ile ilgili görüşlerine başvurduğumuz, Sözlü Kürt Kültürü üzerine araştırmaları ile bilinen Selim Oremar ise söz konusu hikayenin yaklaşık 600-700 yıllık olduğunu belirterek anlatılan hikayenin sözlü kültürle günümüze kadar aktarıldığını söyledi. Oremar hikayenin gerçek olma ihtimalinin çok yüksek olduğunu, belirterek "Momın için efsane demektense efsaneleşmiş bir hikaye demek daha doğru olur. Hikayenin kahramanı Momın'ın asıl adı Ter'dir (incezarif). Bölgedeki Terazin Gölü de adını Ter'den almıştır. Önce Tera-jin denilen göl zamanla Terazin adını almıştır. Ter'in katledilmesinden sonra ona Türkçe karşılığı kutsal olan Momın adı verilir. Hikayeye göre Momın'ın mezarının bulunduğu yayla da bu olaydan sonra otlar kararmış, bu sebepten yaylaya Terka Reş de denilmektedir. Bu bölge asil olarak Momın hikayesi ile bilinse de derin bir kültürel yaşama ev sahipliği yapmış bölgedir" dedi.

SARIKIZ EFSANESİ

Sarıkız, Çanakkale iline bağlı Ayvacık'ın bir köyünde ailesi ile yaşayan sarı saçlı güzel bir kız çocuğudur. Küçük yaşta annesi vefat ettiği için babasıyla yaşayan kıza, babası bir gün karısının hatıralarıyla dolu bu yerden başka bir yere göçelim der. Kazdağları'nın eteklerindeki hikayenin başladığı Güre Kavurmacılar Köyüne yerleşirler.

Geçimlerini çobanlık yaparak sağlarlar. Aradan yıllar geçer sarıkız büyüyüp çok güzel bir kız olur. Babası ise artık yaşlanmıştır. Aynı zamanda kendisinin maneviyatı sağlam birisi olduğu için babasını hacca gitmesi için teşvik eder. Ama günün şartlarında hacca gitmek o kadar da kolay değildir. Bu yolculuk bazen altı ay bazen de daha fazla sürmektedir. Yaşlı adam güzel kızını komşusuna emanet edip gider.

Bunu fırsat bilen köyün delikanlıları Sarıkız'a talip olurlar ama Sarıkız'ın gönlü hiçbirinde değildir. Bunun üzerine kıza iftira atarlar. Derken babası hac'dan gelir, kendisine ve kızına karşı köyün bir soğukluk içinde olduğunu fark eder. Bunun sebebini komşusuna sorduğunda kıızı hakkındaki kötü söylentileri öğrenir. Köyün örf ve adeti gereği kızını öldürmesi gerekir. Kızına kendisi kıyamayan baba, yanında bir kaç tane kazı da alarak Kazdağları'nı zirvesine kızını bırakır.

Aradan yıllar geçer. Dağda yolunu kaybeden yolcuların kendilerine dillere destan güzellikte sarı bir kızın yardım ettiklerini söylerler. Yanında da bir sürü kazın olduğunu hatta bu kazların bir gün Bayramiç ovasına inerek çiftliklere zarar verdiğini Sarıkız'a söylediklerinde eteğine doldurduğu taşlarla kazları için avlu oluşturduğunu anlatırlar. "Kaz avlusu" diye anılan bu alanın duvar kalıntıları bugün Kazdağları'nın zirvesinde bulunuyor. Anlatılanların üzerine Sarıkız'ın babası dağın yolunu tutar, duvarlarla çevrili şimdiki Sarıkız Tepesi alanında kazlarla ilgilenen kızını görür. Onu gören kıızı mutlu olur, babasına saygı gösterir, babası namaz için abdest almak istediğinde ona su getirir babası suyun tuzlu olduğunu söylediğinde aceleden denizden aldığını söyler, yönünü vadilere doğru dönüp su aldığını gören babası kızının ermiş olduğunu anlar. Sarıkız siyah bir bulutun içinde kaybolmuştur. Sonrasında kızına iftira edildiğini anlayan baba köylülere beddua eder. İnanışa göre de Sarıkız'ın babasının bedduası nedeniyle bu köyde Kavurmacılar Köyünde bugün kimse yaşamaz. Sarıkızın babası bu olay sonrası üzüntüyle daha fazla yaşayamaz ve bugün Baba Tepe olarak bilinen yerde vefat eder. Yöre halkı bu efsaneyi yaşatmak için hem babası, hem kıızı için dağın yassı taşlarından mezar yapar. Kazdağları'nda Sarıkız'ın babasının bulunduğu tepeye Baba Tepe, Sarıkızın olduğu yere Sarıkız Tepe denir.

ANA OĞUL EFSANESİ

Efsaneye göre bu köy, Kurtuluş Savaşı'nda düşmanlar tarafından ele geçirilmiştir. Eli silah tutan tüm erkekler savaşa gitmiş, köyde yalnızca çocuklar, kadınlar ve yaşlılar kalmıştır. Düşman köye girince yaşlıları toplayıp büyük bir binaya kapatmış ve bu insanlara günlerce işkence etmiş, ıslak organlarla dövmüşlerdir. Yaşlılara yapılan bu işkencelere dayanamayan bir erkek çocuk düşman askerlerine saldırmış ve bunun sonucunda yakalanarak köy meydanına getirilmiştir. Çocuğun annesi oğlunu orada görünce köy meydanına doğru koşmaya başlamış ve düşman askerleri tarafından birbirlerine sarılmış halde şehit olmuşlardır. Köyün adı da “Anaoğul” olarak kalmıştır. Ana oğlun mezarı köyün ortasındadır. Daha sonra türbe haline getirilmiştir.

KRAL YOLU EFSANESİ

MÖ. 350 yıllarıydı. O zamanlar adı Rodosto olan Tekirdağ'da Klara adlı çok güzel bir prenses yaşardı. Bu hikaye, Trak Kralı'nın kızı Klara ile Tekirdağ'a komşu Panidos'ta yani, bugünkü Barbaros'ta yaşayan yakışıklı prens Orfeos arasındaki aşkı anlatıyordu.

Orfeos her dolunay vakti deniz kıyısına iner, ayın şavkı çırpınan sulara düşerken lir çalmış. Rüzgarlar, Orfeos'un sazından dökülen ilahi nağmeleri suların üstünde gezdirerek Tekirdağ kıyılarında heyecanla dolunayın esintisini bekleyen Klara'ya götürürmüş.

Günlerden bir gün, Orfeos'un babası büyük bir ziyafet düzenleyerek Tekirdağ Kralını davet etmiş. İki genç ilk kez burada bir araya gelmişler. Bir ara Orfeos davet verenlerin şerefine lir çalmaya başlayınca prenses kalbini çelen melodilerin hangi maharetli parmaklardan ve hangi aşk dolu yürekten geldiğini anlamış. Meğerse Orfeos, yıllar önce sadece bir an için gördüğü Klara'ya aşkını her dolunayda yakamozlara ve denizin karanlıklarından gelen esintiye teslim edip prensese yollarmış.

İki genç o ziyafet gecesi birbirine büyük bir tutkuyla bağlanmış.

Ancak, aynı ziyafete davetli olan ve her şeyi fark eden Savaş Tanrısı Ares de Klara'ya aşık olmuş. Ares'in güzel prensese aşkı gözlerini kararttığı için iki gencin bu yakınlaşmasını çekemeyerek öfkeyle ayağa kalkmış, önüne gelen ne varsa hepsini devirerek, ortalığı birbirine katarak, duvarları sarsıp ağaçları sökerek ziyafetten ayrılmış.

Barbaros'tan uzaklaşarak şehrin sırtını dayadığı Ganos Dağı'na Şarap Tanrısı Diyanizos'un yanına çıkmış.

Gel zaman git zaman iki gencin aşkına lir nağmelerinden tanık olanlar evlenmelerini münasip görmüşler. Orfeos'un babası Klara'yı Tekirdağ Kralı'ndan istemiş. Kral "olur" demiş ama bir de şart koşmuş. Orfeos Barbaros'tan Tekirdağ'a kadar kıyıya paralel giden ve suların bir karış altından geçen taş döşeme bir yol yapacaktı. Yol bitince iki gencin evlenmesine izin vereceğini söyleyen Kral, aksi takdirde gençlerin birbirini unutmaları gerektiğini bildirmiş. Orfeos Kralın şartı kabul ederek çalışmaya başlamış. Kocaman kayalarla döşenmiş yol kısa sürede bitmiş ve iki âşık birbirine kavuşmuş. Onlar muradına ererken Savaş Tanrısı Ares'in gözleri öfkeden ateş saçmakta, nefesi denizleri köpürten fırtınalar estirmekteymiş. Nitekim bir gece dolunay yükselirken iki genç beyaz atların çektiği bir arabayla denizin bir karış altındaki taş yoldan geçerek Tekirdağ'a doğru yola çıkmışlar. Tam yolun yarısına geldiklerinde Ares o korkunç nefesini üfleyerek denizi kabartmış. Büyüyerek kıyıya yaklaşan dalgalar Orfeos ile Klara'nın arabasını sulara çekerek iki genci boğmuş.

EZO GELİN EFSANESİ

Ezo Gelin, Güneydoğu Anadolu Bölgesinden çıkıp Türkiye'nin her yanına yayılmış halk öyküsü. Barak ağızıyla söylenen bir uzun havaya da konu olmuştur.

Asıl adı Zöhre (Zühre) olan Ezo gelin 1909'da Gaziantep'in Uruş (bugün Dokuzyol) köyünde, Emir Dede'nin kızı olarak doğar. Çocukluğundan itibaren Ezo diye çağırılan Zöhre, güzelliğiyle dillere destan olur. Yirmi yaşında evlendirilirse de kocasıyla geçinemez, ayrılır. (Başka hikayede berdel usulü ile evlilik yapan Ezo Gelin, ağabeyinin eşinden ayrılması nedeniyle çok sevmesine rağmen kocasından mecburen ayrılmak zorunda kalır.) Ardından 1936'da Suriye'de, Cerablus'un Kozbaş köyünde oturan teyze oğlu Memey'le (Mehmet) evlendirilir. Bir süre sonra hastalanır ama çok yoksul olduklarından kocası onu tedavi ettiremez. Güzelliği, mecburen ayrıldığı kocasına olan aşkı ve Suriye'de çektiği vatan hasreti ile Ezo Gelin'in hikâyesi dilden dile dolaşır. Adına türküler yakılan, hayatı filmlere konu olan ve bir çorbaya adı verilen Ezo Gelin, 1956 yılında öldü. Vasiyeti üzerine sınırdaki bir tepeye gömülür.

Mezan 1999 yılında Türkiye'ye getirildi. 2013'te Ezo Gelin'in kızı Celile Bozgeyik 9 çocuğundan 6'sı ve torunlarıyla birlikte iç savaş yaşanan Suriye'den Gaziantep'e geldi.

YEDİYAMAN EFSANESİ

Komagene Kralı I.Antiochus Nemrut Dağı'nın en yüksek tepesine bir tapınak yapmaya karar verir. Kral Antiochus heykellerin yapımı için bölgenin en önemli heykeltıraşlarından, aynı zamanda putperestliğin en güçlü temsilcilerinden olan Sorgun'u görevlendirir. Sorgun' un yedi tane oğlu vardır. Çok acımasız, sabit fikirli, putlara tapan, sabit fikirli, diktatör ruhlu, sevgi ve şefkatten uzak, otoriter bir baba olarak bilinir. Sorgun kendi ailesi içinde kurduğu küçük krallıkta kendini tanrılaştırmıştır. Evinin her tarafına taptığı tanrılarının heykelleriyle süsleyip en gösterişli yerine kendi heykelini yaptırmış ve çocuklarına zorla bu heykellere tapmasını ve itaat etmesini , kendisini de ailesinin baş tanrısı olarak görmelerini emreder. Oğulları bu zulüm ve acımasızlıklara yıllarca korku içinde itaat ederler. Babalarının baskılarına dayanamayan yedi kardeşten en küçüğü artık bu zulme katlanmayacağını açıklar ve kardeşler aralarında plan yapar.

Babalarının ava gittiği bir gün putları kırarlar. Yedi kardeş kaçarken yedi tane mum yakar ve tanrıya dua ederler. Bu olaydan sonra yedi kardeş saklanır. Avdan dönen Sorgun putları kıranların oğulları olduğunu anlar ve plan yapar ve çocuklarını affettiğini onların haklı olduğunu söyler eve dönmelerini ister dönmelerinin şerefine ziyafet vereceğini söyler . Eve dönen yedi kardeşi babaları katleder.

Sorgun'un bu zulmü kısa sürede duyulur. Ölen yedi kardeşe halk arasında "Yedi Yaman "adı verilir. Anılarına her yıl yedi mum yakılıp anılmaya başlanır. Yediyaman adı zamanla değişerek Adıyaman şehrinin adını alır. Bugün şehrin güneyinde Yedi kardeş diye bilinen ve yedi mezarın bulunduğu yer halk arasında halen kutsal sayılmaktadır.

QIZ QALASI ƏFSANƏSİ

Qız qalası vaxtilə Xəzərin lap sahilində yerləşirmiş. Onun mavi ləpələri qalanın bünövrəsindəki qayalara toxunurmuş. Hər gün axşam gün batandan sonra bir cavan qız öz sevgilisi ilə görüşmək üçün şəhərdən çıxıb qala divarı yanındakı qaya üzərində dayanarmış. Oğlan Bakı körfəzinin şərq tərəfində yerləşən indiki Zığ ərazisində yaşayırmış. Dənizin dalğaları iki sevgilinin görüşünə mane ola bilmirmiş. Sevgi oğlanın qollarına qüvvət verir, o, sanki quruda addımlayırmış kimi Xəzərin dalğalarını aşaraq özünü hər axşam sahilə dayanan qıza çatdırırmış. Lakin bir gün oğlan qıza diqqət etdikdə onun o qədər də gözəl olmadığını görür. Buna görə gəncin ürəyinə şübhə qonur, eşqi və sevgisi sönməyə başlayır. O, evinə qayıtmaq istədikdə daha qollarındaki əvvəlki gücü duymur. Bir qədər üzdükdən sonra yorulub, nəhayət, suda boğulur. Qız oğlanın öldüyünü biləndə dəniz sahilindəki hündür qalanın başına çıxır və özünü oradan suya atır. Sonralar həmin qala xalq dilində Qız qalası adlanır

GƏLİN QAYASI EFSANESİ

Bir gün düşmənlər qəfildən hücum çəkirlər. Eldə qaçhaqaç düşür. Adamlar özlərini itirir, hara qaçdıqlarını bilmirlər. El-obanın çox igidləri qırılır. Yağılar qabaqlarına keçənləri qoca demir, uşaq demir, qadın demir, hamısını qılıncdan keçirirlər. Bu qaçhaqaçada bir hamilə gəlin də gizlənməyə yer axtarır. Ha göz gəzdirirsə gizlənməyə yer tapa bilmir. Üz tutur ayaqyalın, başı açıq dağlara sarı. Düşmənlər sən demə gəlini görüblərmiş. Düşürlər arxasınca. Gəlin piyada, həm də hamilə, düşmənlər də atlı, yazıq hara qaça bilər ki. Ələ keçəndə də onun başına nə gətirəcəklər, kim bilir. Düşmənlər çathaçatda üz tutur göylərə, yalvarış edir. Elə bu vaxt düşmən atlıları özlərini yetirirlər. Amma yerlərindəcə donub qalırlar. Onların qarşılarında hamilə gəlin əvəzinə hamilə qadına oxşayan uca bir qaya peyda olur. Gəlin qayaya dönübmüş. Elə o vaxtdan da bu qayaya "Gəlin qayası" deyilir.

ASI NEHRI EFSANESİ

Dünyadaki tüm bitkilerin dilinden anlayan Lokman Hekim, onlarla konuşarak hangi derde deva olduklarını biliyordu. Elinden de her derde deva olan ilaçları yazan bir defter vardır. Hikmetü'l Lokman adı verilen defterle Davut Peygamber ve Danyal Peygamber de yaralanmıştır. En son Lokman Hekim'in eline geçmiştir.

Lokman Hekim'in yaşlanmasıyla ölümüne çare bulmaya çalışır. Defterde adı geçen ölümsüzlük otunu aramaya koyulur. Asi Nehri'ndeki bir kayığa biner. Asi Nehri'nde kayıkla giderken Azrail olduğu düşünülen biriyle karşılaşır. Lokman Hekim'e nereye gittiğini sorar. Lokman Hekim ise ölümsüzlük iksirini yapacak otu aradığını söyler. Otun çok yakınında olduğu için Azrail tarafından bir dalga çıkarılır. Lokman Hekim boğulup ölür. Kitap da suda kaybolur. Kitabın çok az sayfası kıyıya gelir. Bu sayfaların da daha sonraları Aristoteles ve Harun Reşit'in eline geçtiği, bu sayede de birçok hastalığın şifasının bulunduğu inanılır. Irmak Azrail'in çıkarttığı o dalgandan dolayı taşmış, o yıl ülkede görülmemiş bir bolluk olmuştur. Bu olaydan sonra ise nehre yaşam suyu anlamına gelen 'Asi' adı verilmiştir.

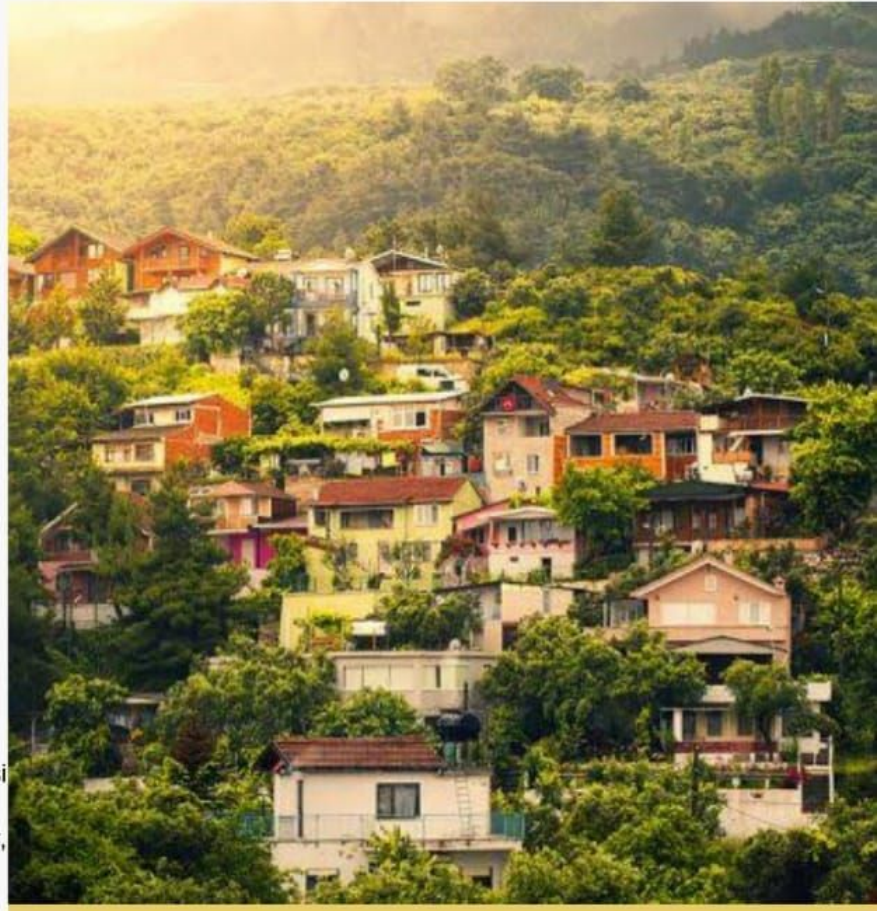
Eski adı "Orontes" olan Asi Nehri Lübnan Bekaa Vadisi'nin doğu kısmında doğar ve Türkiye'ye Hatay ilinden Akdeniz'e dökülür. Nehrin büyük bir kısmı Suriye toprakları içerisinde olup toplam uzunluğu 450 km'dir. Nehirle ilgili birçok efsane vardır. Bu efsanelerden bir tanesi de Lokman Hekim efsanesidir. Aynı zamanda bu efsane nehre adını veren bir efsanedir.

YENİŞEHİR GÖLÜ EFSANESİ

Vaktinde Yenişehir Gölü'nün bulunduğu yerde bir köy olduğuna inanılır. İnsanlar tarlalarıyla, hayatlarıyla ilgilenir. Kadınlar toplanıp tandır başında ekmeklerini yaparlar. Bu şekilde günler geçer. Bir gün köye bir derviş gelir. Tandır başındaki kadınların yanına gelip onlardan tandır ekmeği ister; ancak kadınlar dervişin istediğini yerine getirmez. İşleri tam bitmeden dervişe ekmek verilerse işlerinin bereketinin kaçacağına inanırlar. İşleri bitince vermeyi düşünürler; ancak bazıları evlerinden çağrılır, bazısının hayvanı otlamadan gelir. Kadınlar da onlarla ilgilenmeye giderler. Bu arada da dervişi unuturlar. Dervişin de bu durumdan dolayı kalbi çok kırılır ve bu köyden üzgün ayrılır. Köyden ayrılırken de içinden beddua geçirir. Bedduası da tutar ve tandırın bulunduğu yer merkez olmak üzere tüm köy sular altında kalır. Köyün bulunduğu alan göle dönüşmüş olur. Yıllar yılı bu efsane bu topraklarda anlatılır ve halk tarafından inanılır. Göl de insanlar için bir bereket kaynağı, doğal zenginlik ve mesire alanı olmuştur.

**Yenişehir
Gölü, Hatay'ın
Reyhanlı
ilçesinde
Suriye
sınırında yer
almaktadır.**

CENNET BURSA EFSANESİ

Hız. Süleyman o saatten sonra tezi yok, perilerini başına toplayıp onlara danışacak olur ama perilerden bir peri, niyetini gözünden okuyup ağızsız dilsiz anlatır ona: 'Ya Süleyman; 'Can kavmi' derler bir kavim vaktiyle buralarda bir şehir kurmuştu ama 'Cin kavmi' dedikleri kavim de bu şehre göz koymuştu. Bin yıl dövüştüler durdular ya, son sonu ne onlara kaldı, ne bunlara; tufan erişip sular altında kaldı şehir! İşte bu dağın eteğinde gördüğün göller, göl değil, o tufanda göllenip kalmış sudur: O şehir de sözüm ona, bu göllerden birinin altında yatıp duruyor." deyince, Hz. Süleyman mührü Süleymanı basar, vüzerâsı da birer mim kor bu söze. Bunun üzerine su perileri sulara dalar; gölleri boşaltıp can şehri ortaya çıkarırlar. Dağ perileri de dağlara tırmanır, getirecekleri kadar getirip, mermer taş, mermer direk bir saray kurarlar, köşkü beraber, bahçesi, suyu beraber. Periler bu hayhayda iken, Hz. Süleyman kuşun kanadıyla her yana haberler gönderip cümle ela gözlüleri buyur eder. Nerde var nerde yok, ela gözlüler de gelir, bu şehre yerleşir; Belkıs Sultan da varıp sarayına, tahtına kurulur; şehir şehir olur, saray da saray! Sağ vezir bunu sağ gözüyle görür: "Cennet burası!" der; meğer sol vezirin bir kulağı biraz ağırmış; bu sözü "Cennet Bursa!" anlamasın mı? O gün bu gün, bu şehrin adı "Bursa" kalır. Şehrin anahtarı kendisinde ya, Hz. Süleyman da yılda bir kez olsun, felekten bir gün çalıp Bursa'ya gelir, Belkıs Sultan'la murat alıp murat verir. Eh fâni dünya kimlere kalmış ki onlara kalsın, ömürlerini yakalarına dikmediler ya! Bir gün ikisi de bahtını yellere, tahtını ellere bırakıp bu dünyadan göçüp giderler, ama gel zaman git zaman, Bursa, Bursa olarak kalır.

Orhan Gazi Karagöz'ü idam ettirdikten sonra, bu karakuşu kararından dolayı vicdan azabı duymaya başladı. Karagöz'ün bir caami yapılırken minaresinin dibinde idamı ,halkı fena halde müteessir etmişti. Kanlı ve beklenilmeyen bu hadise , gönüllere bir kırgınlık vermişti. Her tarafta bu hadise konuşuluyordu. Hatta Orhan Gazi'nin silah arkadaşları bile, bu hadisenin halk üzerinde yaptığı tesirleri padişaha anlatıyordu.Bu defa Orhan Gazi'de müteessir oldu. Karagöz'ün arkadaşı Hacivat'ı arattı. Hacivat boynunun vurulacağından korkarak Hac'ca gitmişti. Hacivat'ı Hac yolculuğunda Arap eşkiyaları kesmişler, eşyalarını da Şam'da satmaya götürmüşlerdi. Sihirli bir köpek bu katilleri yakalattı. Hacivat'ın katilleri Mestaniye çarşısında idam olundular. Bu sihirli köpekte idam olunanların yanında can verdi.Bu hadise de Orhan'ın canını sıkmış ve hatta korkutmuştu. Orhan'ın nedimlerinden birisi, Şeyh Küşteri adında bir zatın Karagöz ve Hacivat'la çok dost olduklarını ve bütün mahaverelerini bildiğini söyledi. Orhan'da :

-Varın bu Şeyh'i buraya getirin! dedi. Derhal Orhan'ın adamları Şeyh Küşteri'yi alarak Orhan'ın karşısına getirdiler. Orhan:

- Siz Karagöz ile Hacivat'ı tanıyormuşsunuz?..

- Evet.

- Bunların bana bir hallerin anlat.

Şeyh Küşteri biraz düşündükten sonra :

- Müsaade edin , ben size onların hayallerini bir ata oyunuyla canlandırayım. dedi .

Bir çanak, biraz kül, biraz zeytin

yağı ve bir de beyaz tülbent istedi. Derhal getirdiler. Şeyh Küşteri Kül ile

zeytin yağını karıştırdı. Çanağa koyarak bir meş'ale yaptı ve yaktı. Sonra

ayağındaki sivri uçlu sarı çedik pabuçlarını çıkararak, sağ pabucunu Karagöz,

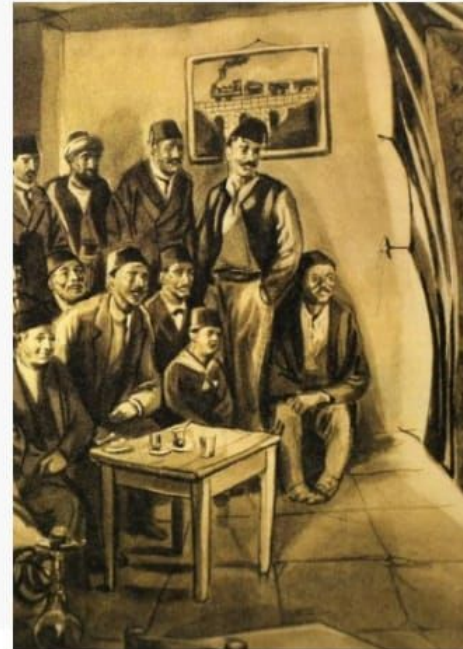
sol pabucunu da Hacivat farz ederek önce Hacivat'ı prdeye getirdi.

Osmanlıca , Farsça bir dille konuştu. Karagöz,

Hacivet'in sözlerini anlamaz ters bir dille cevap verir.

ŞEYH KÜŞTERİ EFSANESİ

KARAGÖZ VE HACİVAT EFSANESİ

Karagöz, Batı Trakya'da Smakol adlı bir kentte yaşar, demircidir. Sonradan Kırklareli'ne gelir. İstanbul'a geçer ve iş arar. Hoş sözlü ve nükteden kişidir. Bizans İmparator'u ile görüşmeyi başarır. Ancak iş bulamaz. İmparator onu, Türk olduğu için, Konya'ya Selçuklu Sultanı Alaeddin'e gönderir. Karagöz, saray hokkabazları aracılığıyla sultanla görüşür. Yine bir iş bulamadan Kırklareli'ne gönderir. Aradan yıllar geçer. Selçuklu devleti yıkılır. Orhan Bey Bursa'yı alır. Bunu duyan Karagöz, eşini ve çocuklarını alarak Bursa'ya varır. Demirtaş köyüne yerleşir. Demirci olduğu için yapı taşlarını birbirine bağlayan demirleri yapmakta da ustadır. Orhan Bey Bursa da bir cami yapmasını buyurur. Ustabaşlığını, Hacı İvaz Ağa (Hacivat) adında birine verir. Karagöz görevlendirilir. İlk günler, sessiz sedasız, çalışır. Öbür çalışanlarla yakınlık kurunca, nükteli konuşmalarıyla çevresini eğlendirmeye başlar. Bir süre sonra, Hacı İvaz Ağa ile de yakınlık kurar. Eğlenceli söyleşilere başlar. Onlar konuşurken tüm çalışanlar izler ve işler kalır. Orhan Bey, bir gün yapım alanına gelir, kimseyi göremez. Tüm çalışanlar, Karagöz ile Hacı İvaz Ağa'nın önüne toplanmış kahkahalarla onların konuşmasını izlemektedirler. Cami yapımı gecikmiştir. Duruma çok kızar. Karagöz'ün başını vurur. Karagöz, Çekirge yakınlarına gömülür.

SÜLÜKLÜ GÖLÜ EFSANESİ

Ordu'nun Korgan ilçesinde söylenmekte olan bir efsanedir. Bir bahçenin ortasında bir ağaç varmış ve insanlar ağacın yanına giderlermiş. Herkesin uğrak yeri olmuş bu ağaç. Dileği, isteği olan herkes buraya gelirmiş.

Ağacın etrafında 2 tur dönerler ve sonra 2 rekat namaz kılarlarmış. Ağacın kutsal olduğuna inanırlarmış ve bu yüzden de ağaca bir parça ip takarlarmış. Ardından istediklerini dileyip oradan giderlermiş. Daha sonra o istekleri kabul olursa yine o ağacın yanına giderler ve orada kurban keserlermiş.

Ordu'nun Korgan ilçesinde geçer bu efsane. Fotoğrafın sol tarafında bulunun Sülüklü Gölü'nün bir hikayesi vardır.

Sülüklü Gölü, orası ilk önce göl değilmiş büyük bir ormanlıkmış. Bir cuma günü insanlar namaz kılarlarken bir ses duyulmuş, uş. Bu ses ile ormanlık bölge yarılmış ve oradan beyaz bir ışık gelmiş insanlar namazlarını bırakmışlar oraya gitmişler ve orman gibi bildikleri yer göl haline gelmiş.

Çok önceleri Kumru'nun yaylarından birinde kırk tane kız birlikte yaşarmış. Bir gün bu kızlar bir bebek yapmışlar fakat bu oyuncak bir sahici bebek oluvermiş ve canlanmış. Bu bebek, kızların çok hoşuna gitmiş. Hepsi de bebeği istiyorlarmış. Bu nedenle aralarında bebek yüzünden büyük çatışma çıkmış ve çatışma sonucunda, hepsi de ölmüş.

Öldüklerinde çatışma yaptıkları saha onların kanlarıyla ıslanmış. Günümüzde yaylalarda bulunan ve sarı çiçek açan Avu çiçekleri, bu yaylalarda kırmızı açtığı bilinir ve çiçeklerin kırmızı açmasının sebebinin bu çatışma olduğu söylenir.

Bundan dolayı ki, bu yaylanın ismi şimdiye dek "Kırkızlar Yaylası" olarak kalmıştır. Bu yaylada kırk tane kızın mezarları yan yana dizilmiştir. Buraya çeşitli kimseler ziyarete gelir.

KIRKKIZLAR EFSANESİ

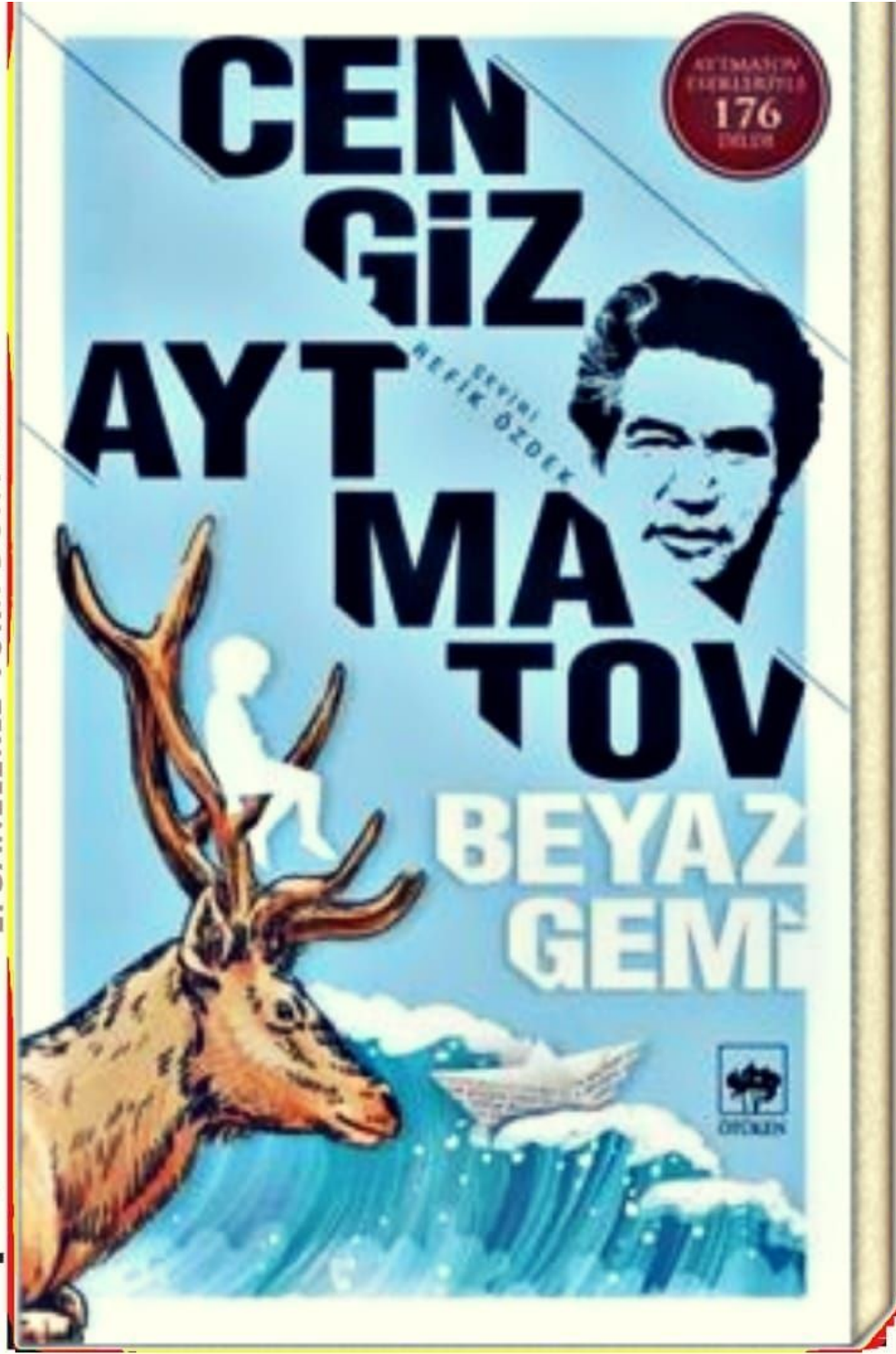
SARMAŞIK EFSANESİ

Ordu Fatsa'da 12 kilometre uzakta Ilica köyünün Sarmaşık mevkiinde bir sıcak su kaynağı vardır. Eskiden Sarmaşık adlı köyde yalnız başına yaşayan bir ihtiyar vardır. Bu ihtiyarın varı yoğu bir keçi sürüsü imiş. Keçilerini civardaki çalı ve diken kaplı yamaçlara salar, günlerini böyle geçirirmiş. Karlı bir kış günü kulübesinden çıkarttığı keçileri tekrar salmış, akşam olup da geri gelmediklerinde merakla onları aramaya başlamış.

Ormandaki çalı diplerini, ormanları, keçilerin gidebileceği her yeri aramış ama hiçbir ize rastlamamış. İhtiyar bir umutla civardaki derenin oradaki koruluğa da bakmak istemiş. Burası çok sık ve sarp dikenlerle kaplı olduğu için keçilerinin burada olduğuna ihtimal vermemişse de orman üzerindeki sazların orda bazı izlere rastlamış büyük bir heyecanla sık çalılardan arasına girmiş. Koruluğun çok kuytu bir yerinde ağız kısmı sık sarmaşıklarla örtülü mağaramsı bir yerle karşılaşmış. İçeriden sıcak bir hava geldiğini de fark eden ihtiyar, sarmaşıkları açarak içeri girmiş ve birden şaşırılmış. Zira kaybolduğu sandığı keçileri gayet tatlı bir sıcaklıkla kaplı bu mağarada duvarlardan gelen yemyeşil otları yemekle meşgulmüş. O yıllarda bu sıcak su kaynağından yeniden istifade edilmeye başlanmış. Taş havuzu tamir edilmiş, duvardaki yabancı otlar kazınmış, yerler temizlenmiş; kaplıca mağarasının gerisini engelleyen çalı ve dikenler temizlenmiş buraya geliş gidiş açılmış.

EFSANELERLE TÜRK DÜNYASI

CENGİZ AYTMATOV

BEYAZ GEMİ

"Atalarının adlarını,
kim olduklarını
unutanlar; kötülük
yapmaktan
utanmazlarmış."

BOŞ BEŞİK

FATMA GİRİK

&

TUGAY TOKSÖZ, HANDAN ADALI, ESEN GÜNAY

"Gün karası gün karası, boş beşiğim gam karası."

EFSANELERLE TÜRK DÜNYASI

2021

JANUARY 2021 S M T W T F S 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	FEBRUARY 2021 S M T W T F S 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29	MARCH 2021 S M T W T F S 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31
APRİL 2021 S M T W T F S 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	MAY 2021 S M T W T F S 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	JUNE 2021 S M T W T F S 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30
JULY 2021 S M T W T F S 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	AUGUST 2021 S M T W T F S 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	SEPTEMBER 2021 S M T W T F S 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30
OCTOBER 2021 S M T W T F S 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31	NOVEMBER 2021 S M T W T F S 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30	DECEMBER 2021 S M T W T F S 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31